

On-line Articles by Rabbi Eitam Henkin

- <http://eitamhenkin.wordpress.com>
- http://asif.co.il/?page_id=2967
- <http://www.hebrewbooks.org/42137>
- <http://www.yeshiva.org.il/midrash/?orderby=652>
- <http://shaalvim.co.il/torah/maayan-article.asp?backto=28&ed=%E2%EC%E9%E5%EF%20%F0%E9%F1%EF%20%FA%F9%F2%E2%20&id=722>

On living in the land of Israel

1. Ramban (13th century Spain), Extra Mitzvat Aseh 4

מצוה רביעית שנצטוונו לרשת הארץ אשר נתן הקל יתברך ויתעלה לאבותינו לאברהם ליצחק וליעקב, ולא נעזבה ביד זולתינו מן האומות או לשממה. והוא אמרו להם (מסעי לג) "והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אותה. והתנחלתם את הארץ..." Mitzvah 4 is that we are instructed to inherit the land which Gd gave to our ancestors, to Avraham, Yitzchak and Yaakov, and that we shall not leave it in the hands of any other nation, or for desolation. This is what the verse means when it says, "You shall inherit the land and live in it, for to you I have given the land to inherit. You shall take estates in the land..."

2. Rabbi Yitzchak ben Sheshet Perfet (14th century Spain/Algeria), Responsum 101

הקונה שדה [בא"י] מן הכותי היא מצוה גדולה מן העליה. כי העליה היא מצוה לשעת', ולעצמו לבד, ולא נתיר בה שבות... אבל ישוב א"י, אינה מצוה לשעת', אלא מצוה המתקיימת לעול' היא, ומצו' ותועל' היא לכל ישראל, שלא תשתקע ארץ קדוש' ביד טמאים...

One who acquires a field [in Israel] from a non-Jew performs a mitzvah that is greater than *aliyah*. *Aliyah* is a momentary mitzvah, performed for one's self, and insufficient to override a rabbinic prohibition... But living in Israel is not a momentary mitzvah, but a mitzvah which endures eternally, and it is a mitzvah and benefit for all Israel, so that the sacred land will not sink in the hands of the impure...

3. Rabbi Yisrael ben Petachyah Isserlein (15th century Austria), Terumat haDeshen 2:88

ומה שכתבת לי עוד מעלייתך לארץ צבי ולעיר הקדש שיבנה במהרה בימינו, אי מצוה הוא... דע לך דבדואי שבח גדול ומעלה יש לו לאדם הדר בא"י, וכ"ש בעיר הקדש לתועלת לעה"ב וגם לעה"ז.

Regarding what you wrote of your ascent to the desirable land and the sacred city, may it be rebuilt soon in our days, and [asking] whether it is a mitzvah... Know that there certainly is great praise and a great level for one who dwells in Israel, and certainly in the sacred city, providing benefit in the next world as well as this one.

4. Mishnah Ketuvot 13:11

הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין, הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין, אחד האנשים ואחד הנשים.

Anyone may bring their family up to Israel and no one may remove it, anyone may bring their family up to Jerusalem and no one may remove it, whether men or women.

5. Rabbi Moshe Sofer (18th-19th century Hungary), Chatam Sofer Yoreh Deah 234

והנה לכאורה משמע לא משום מצות התלויים בא"י וירושל' כופ' אלא משום קדושת עצמה וכל הדר בה"ל דומה כמי שאין לו א-לוה

It appears that this power is not because of the mitzvot which depend on being in Israel or Jerusalem, but because of the inherent sanctity of the place, and "Any who dwell outside Israel are as though they had no G-d." (Ketuvot 110b)

6. Rabbi Yom Tov El-Asvili (13th-14th century Spain), Ritva Ketuvot 110b

הכל מעלין כו'. פירוש ואפי' לאחר החרבן דאכתי איכא חבת הארץ

"Anyone may bring" – Meaning, even after the destruction [of the Temple], for the love of the land remains.

7. R' Avraham Danziger (18th-19th century Vilna), *Shaarei Tzedek: Shaar Mishpat ha'Aretz: Chochmat Adam 11:14* והטעם דאסור לצאת מפני שיש שם ישראל מועטים, בכדי שלא תשאר ריק מישראל, והם מתפללים בשלום כולנו, ותפילתם יותר מקובלת מתפילתינו.

The reason one may not leave is because there are few Jews there, and it should not be left empty of Jews. They pray for all of us, and their prayer is more accepted than ours.

8. Midrash, Sifri Devarim 80

מעשה ברבי אלעזר בן שמוע ורבי יוחנן הסנדלר שהיו הולכים לנציבים אצל רבי יהודה בן בתירה ללמוד ממנו תורה והגיעו לציידן וזכרו את ארץ ישראל זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם וקראו את המקרא הזה (דב' יא:לא-לב) "וירשתם אותה וישבתם בה. ושמרת לעשות את כל החוקים האלה ואת המשפטים." אמרו ישיבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה חזרו ובאו להם לארץ ישראל.

Once Rabbi Elazar ben Shamua and Rabbi Yochanan haSandlar were going to Netzivim to Rabbi Yehudah ben Beteirah, to learn Torah from him. When they arrived at Sidon and remembered Israel, they raised their eyes, their tears ran down, they tore their clothes, and they recited Devarim 11:31-32, "And you shall inherit it and live there, and you shall be careful to perform all of these statutes and the laws." They said: Living in Israel is weighed as the equal of all of the Torah's mitzvot! They turned back to Israel.

9. Rashi (11th century France) to Bamidbar 33:53

והורשתם את הארץ וישבתם בה - "והורשתם" אותה מיושביה, ואז "וישבתם בה", תוכלו להתקיים בה, ואם לאו לא תוכלו להתקיים בה: "You shall inherit the land and live there" – "You shall inherit" it from its inhabitants, and then "You shall live there," you will be able to endure there. Otherwise, you will not be able to endure there.

10. Rav Eitam Henkin, *Bikkoret Sefarim II – Nachalat Yaakov*, pg. 182

בעמ' 253 מודה המחבר שמדברי המהר"ם [רוטנברג]... משמע שאין זו מצוה מן התורה, אך מבקש לדחות זאת על סמך 'מעשה רב' - שכן ידוע שהמהר"ם הסתכן כדי לעלות לארץ, ולטענת המחבר לא היה עושה זאת אלמלי היה הדבר מצוה מן התורה. אולם דבריו אינם מוכרחים כלל, כי כולי עלמא סוברים שיש מעלה וחשיבות לא"י ולישיבה בה, שבגינן מותר וכדאי להתאמץ ולהסתכן בעליה אליה, גם אם אין בכך חיוב מן התורה...

On page 253 the author admits that from Maharam [Rothenburg]'s words... it seems that this is not a biblical mitzvah, but he seeks to override this because of the authority of action – for it is known that Maharam endangered himself to ascend to the land. The author claims that Maharam would not have done this if it were not a biblical mitzvah. However, his words are not at all certain, for everyone believes there is a level and importance to Israel and to living there, such that it would be permissible and worthwhile to make the effort and enter danger to ascend there, even without any biblical obligation...

11. Rambam (12th century Egypt), *Mishneh Torah*, Laws of Kings 5:7

ומותר לשכון בכל העולם חוץ מארץ מצרים, מן הים הגדול ועד המערב ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה כנגד ארץ כוש וכנגד המדבר, הכל אסור להתישב בה, בשלשה מקומות הזהירה תורה שלא לשוב למצרים, שנאמר לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד, לא תוסיף עוד לראותה, לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם, ואלכסנדריאה בכלל האיסור.

One may dwell anywhere in the world, other than Egypt, from the Mediterranean Sea to the west, 400 *parsah* by 400 *parsah* opposite Kush and the wilderness, one may not live in any of it. In three places the Torah warned not to return to Egypt: "You shall no longer return along this path again," "You shall not see it again," "You shall not see them again, ever." Alexandria is included in the prohibition.

12. Rav Eitam Henkin, *Facts and Myths in the Shemitah Dispute*, pp. 56

כאן גם המקום לציין שלמרבה הצער, אז כהיום, ניתן להיתקל בזלזול כלפי רבנים ספרדים מצד חלקים בציבור החרדי-אשכנזי, ובתולדות פולמוס השמיטה הדבר מתבטא בהתעלמות מהעובדה - אותה הזכיר גם הרד"ם - שגדולי הרבנים הספרדים בירושלים, הרב יעקב אלישר ובית דינו ועמם הראשון לציון הרב רפאל מאיר פאניזיל, תמכו בהיתר המכירה ואף היו אלה שהפעילוהו בתרמ"ט.

This is also the place to note that to our great pain, then as now, one stumbles upon derogatory attitudes toward Sephardic rabbis from parts of the Charedi Ashkenazi community. In the annals of the Shemitah Dispute this is expressed in the way that they ignored the fact – mentioned by Rabbi Simons as well – that the great Sephardic rabbis of Jerusalem, Rav Yaakov Elyashar and his rabbinical court, and with them the Rishon l'Tzion Rav Raphael Meir Panigel, supported the *heter mechirah* and were even the ones who carried it out in 1889.

On living among the Nation of Israel

13. Talmud, Taanit 30b-31a

"אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים." בשלמא יום הכפורים משום דאית ביה סליחה ומחילה, יום שניתנו בו לוחות האחרונות, אלא חמשה עשר באב מאי היא? אמר רב יהודה אמר שמואל יום שהותרו שבטים לבוא זה בזה... אמר רב יוסף אמר רב נחמן יום שהותר שבט בנימין לבוא בקהל... עולא אמר יום שביטל הושע בן אלה פרוסדיות שהושיב ירבעם בן נבט על הדרכים שלא יעלו ישראל לרגל ואמר לאיזה שירצו יעלו...

"Rabban Shimon ben Gamliel said: There were no days as good for Israel as the 15th of Av and Yom Kippur." Yom Kippur is understood – it has forgiveness and absolution, it is the day when the final tablets were given. But what is the 15th of Av?

Rav Yehudah cited Shemuel: It is the day when the tribes were permitted to marry each other...

Rav Yosef cited Rav Nachman: It is the day when the tribe of Binyamin was permitted to marry among the nation...

Ulla said: It is the day when Hosheia ben Elah removed the blockades established by Yeravam ben Nevat on the roads to stop Israel from ascending for the pilgrimage; he said, "Let them ascend to whichever they wish."...

14. Rav Eitam Henkin, *The 15th of Av: The Dances and the Festival*, pg. 74

אף ט"ו באב הוא חגו של עם ישראל - על כך נסובים רוב הטעמים המובאים בגמרא, ועל כך מצביעים מנהגיו של היום הזה. אמר רבן שמעון בן גמליאל: "לא היו ימים טובים לישראל כחמישה עשר באב וכיום הכיפורים." לעם ישראל – לעם שבישראל, כלומר לבחינה החברתית שבו. מבחינה זו אכן לא היו ימים טובים לישראל יותר מאלה, שכן בשני ימים אלה היו עם ישראל מאוחדים יותר מכל זמן אחר, ואין לך שמחה יותר גדולה יותר מאחדות העם.

Tu b'Av was also the festival of the Jewish People – most of the reasons brought in the Talmud hinge on that, and the practices of that day point to this. "Rabban Shimon ben Gamliel said: There were no days as good for Israel as the 15th of Av and Yom Kippur." For the Nation of Israel – for the 'nation' in Israel – meaning for the society in it. In terms of this, there were no greater days for Israel than these, for on these two days the Nation of Israel were more unified than at any other time, and there can be no greater joy than the unity of the nation.

15. Rabbi Yom Tov El-Asvili (13th-14th century Spain), *Ritva Bava Batra* 121a

ויש שואלים והלא מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו (סוכה נ"א א'), ולא קושיא היא דשמחה דהתם בבית המקדש בלחוד בגדולי ישראל וגדולי כהונה ולויה בלבד...

Some ask: Succah 51a says, "One who did not see the joy of the Water Drawing [on Succot] never saw joy in his life!" This is not a question; that joy was in the Beit haMikdash alone, among the leaders of Israel, and the leading priests and Levites alone...

16. Rav Eitam Henkin and Shemaryah Gershuni, *The Truth of Shemita*, pg. 44

כל התשובות? כל הגדולים? כולם מודים? כל מי שיתעסק במכירה? נגד התורה לכל הדעות? הכללות כה מרובות ורחוקות מן האמת, שהמסר הגלום בהן פוגע ומבזה בצורה בלתי נסבלת את כבודם ותורתם של הפוסקים המאשימים את תקפותו של ההיתר גם בזמננו - ומדובר בשורה ארוכה ונכבדת של רבנים גדולים, מחשובי הפוסקים, שנימקו באריכות את תמיכתם בהיתר גם לאחר קום המדינה, ומהם עדיין חיים עמנו היום. מה מקור הקביעה התלושה "אין הדבר נתון לחילוקי דעות?" האם זוהי דרכה של תורה?!

"All of the answers?" "All of the leaders?" "All of them agree?" "All who are involved in the sale?" "Against the Torah according to all views?" These generalizations are so broad and so far from the truth that their embedded message insults and degrades unbearably the honour and Torah of the authorities who endorse the strength of the *heter* even in our day – and we speak of a long, distinguished line of great rabbis, among the most significant authorities, who explained at length their support for the *heter* even after the establishment of the State, and some of whom remain alive with us today. What is the source for the unsubstantiated allegation, "This is not subject to a diversity of views"? Is this the way of Torah?!

17. Rav Eitam Henkin, *Bikkoret Sefarim II – Nachalat Yaakov*, pg. 187

בסיום הדברים, רצוני להתייחס לאמירה המובאת בספר בשם הרב יעקב אריאל... "בירור זה [של מצות יישוב א"י] הוא לענ"ד הוא המפתח לכל אחיזתנו בארצנו. אם מקור סמכותנו לאחיזה זו היא תורתנו הקדושה, כל ההתייחסות היא שונה, היא ערכית, היא מחייבת, היא מצדיקה את אחיזתנו מבחינה מוסרית." אולם מן הראוי לומר, שמקור סמכותנו לאחיזה בארץ ישראל הוא כמובן תורתנו הקדושה - מבלי קשר ונגיעה כלל לדין ההלכתי סביב גדר חיוב הישיבה בארץ ישראל. אין חכם אחד מישראל, מאברהם אבינו ועד היום הזה, שכפר בכך שארץ ישראל ניתנה לעם ישראל על ידי הקב"ה, ולו בלבד היא שייכת. זהו התוקף המוסרי, הערכי והמחייב של תביעתנו על הארץ.

In conclusion, I want to address the statement cited from Rav Yaakov Ariel... "This clarification [of the mitzvah of living in Israel] is, in my humble opinion, the key to our entire claim to our land. If the source of our authority in this claim is the sacred Torah, the entire relationship is different, it is a value, it mandates, it justifies our claim from an ethical perspective." It is appropriate to say that the source of our claim to Israel is, of course, our sacred Torah – without any connection or contact at all with the halachic debate regarding the nature of the obligation to live in Israel. No sage in Israel, from Avraham Avinu to today, has denied that Israel was given to the Nation of Israel by Gd, and it belongs to Him alone. This is the ethical force, the value, the mandate of our claim to the land.

18. Rav Eitam Henkin, The Mitzvah of Living in Israel: Biblical or Rabbinic?, *Techumin* (28), pg. 354

מעבר לביורור, יש להודות שאין הדעת נוחה מהמסקנה שהמצוה היא מדרבנן, כי בודאי ראוי שענין כה מרכזי במקרא ובקורות עם ישראל, כיישוב הארץ, יהיה מצוה מן התורה (אם כי אין פוסקים הלכה על בסיס מה שראוי להיות). אולי אפשר להסביר שהתורה לא ראתה צורך להורות במצוה מכריחה על יישוב ארץ ישראל, כי כשם שאדם בריא אוכל וישן בכל יום, ואין התורה מצוה אותו על כך, כך גם אומה בריאה ואדם מתוקן מישראל שואף לחיות בארצו ובנהלת אבותיו, ואין צורך לצוותו על כך.

Aside from the clarification, one should note that the mind is not satisfied with the conclusion that the mitzvah is rabbinic; certainly, it would be appropriate for a matter as central in the scripture and history of the Jewish People as living in Israel to be a biblical mitzvah (granted that we do not rule in law on the basis of what ought to be). Perhaps one could explain that the Torah did not see any need to establish an obligatory mitzvah for living in Israel, for just as a healthy person eats and sleeps each day and the Torah does not instruct this, so a healthy nation and a functional Israelite longs to live in his land and in the portion of his ancestors, without any need to instruct him in it.

Rebbetzin Naama Henkin

19. The entirely irrelevant kerchief, 2013 (Hebrew at <http://www.inn.co.il/News/News.aspx/307056>)

And again I prepare to travel to a business meeting in Tel Aviv, again I open the closet to vacillate for the hundredth time as to what to wear to be *tzanua* (private, modest) but sufficiently modern, elegant but not too pretentious, and again I know in the shelter of my heart that when I leave the car in the parking lot in the heart of Allenby that I will feel, as always – foreign, unusual, other, of "them". My designer kerchief, which at a women's evening in the *yishuv* (community) would draw compliments and inquiries of "Where did you buy it," is exactly as relevant on Allenby Street as a Muslim hijab, meaning that it is not at all relevant.

After I succeed in overcoming a wave of feelings of inferiority, I enter a building tiled in parquet, they are already waiting for me for a meeting that was set ten minutes ago (somehow, the density of the traffic jams at the entrance to Tel Aviv and in its streets always succeeds in surprising me). One last trip into the restroom to arrange the kerchief, to check that the makeup is still present, and a last, final and decisive sigh: Who am I kidding? A *dossit* (quasi-derogatory term for 'religious') remains a *dossit*.

A moment before I enter the meeting, the usual consideration passes through my mind – will they be surprised that I am religious? Did the one who invited me add this description as an inseparable part of my description – "We will work with Naama, she designs interfaces. Oh, yes, she is also religious – nu, *dossit* with a kerchief, but she's *sababa* (A-OK)" ... I was never present in the room when this sentence was uttered, if it was uttered, but I can always sense it when I enter the room, even though I am received entirely naturally, and with a smile, the hands of the men are not extended to me for shaking, and the smiling receptionist hastens to inform me that the coffee is kosher.

Then the moment comes when, as part of the small talk, someone is interested in asking, "Where do you come from? Did you say Jerusalem?" (They always remember Jerusalem, because of the area code.) And I blush, "No, no, a small *yishuv*, in the vicinity of Modiin." Oh, they all nod, Modiin, yes, we have heard of that city, we really must get there some time with the kids, they say there is an excellent park there.

There will come a day – I promise the small, agitated pursuer of honesty inside me – when I will gather the courage, and in response to this question I will answer with the truth: I live in Neriah, a community *yishuv* in Binyamin. Yes, it is across the Green Line, what they call in the media a "settlement", but we prefer to call it a development. You should come to visit some time; it's very nice here.

יִקְשְׁרוּ כָלֶם
אֶגְדָּה אַחַת
וְהָיוּ מְכַפְּרִין
אֵלָיו עַל אֱלוֹ
~ מדרש רבה

